

VALAN – AZ ANGYALOK VÖLGYE

Hóba temetett bűnök

BENKE ATTILA

A FELDOLGOZHATLAN MÚLT NEM ERESZT. SKANDINÁV STÍLUSÚ ERDÉLYI THRILLER AZ ELSŐFILMES BAGOTA BÉLA RENDEZÉSÉBEN.

A kortárs magyar filmrendezők közül néhányan a lélekelemző, társadalomkritikus és sötét tónusú skandináv krimik és thrillerek (Erik Skjoldbjærg: *Álmatlanság*, 1997; Niels Arden Oplev: *A tetovált lány*, 2009; Óskar Thór Axelsson: *Emlékszem rád*, 2017; Christoffer Boe: *A 64-es betegnapló*, 2018) zsánerelemeit használták fel történeteik elmeséléséhez. A „nordic noirok”-hoz köthető magyar bűnügyi filmek (Sopsits Árpád: *A martfűi rém*, 2016; Pacskovszky József: *A tökéletes gyilkos*, 2017; Ujj Mészáros Károly: *X – A rendszerből törölve*, 2018) sorát gyarapítja a *Valan – Az angyalok völgye*, amelyet rendezője, az elsőfilmes Bagota Béla bevallottan többek között azért készített el, mert rajong az északi bűnfilmekért.

A *Valan* egy hófödte erdélyi bányavárosban játszódik. Az iskolás Péter testvére, Juli eltűnik az 1989 végi román forradalom káoszában, és maradványai csak 30 évvel később kerülnek elő. A magát is

hibáztató fiú felnőtt korában rendőrnnyomozóként fiatal lányok megmentésével próbál kompenzálni. Amikor húga tetemének előkerülése hírére Brassó bűnös városából visszatér Valanba, újabb tinédzserlányok eltűnése kelti fel a figyelmét, és fanatikus nyomozásba kezd. Ebben segítségére van egykori tanára és nagybátyja, János, akinek meggyőződése, hogy a kisváros pusztulása és a lányok esetei isteni ítélet jelei.

Bagota Béla kiválóan megrendezett, feszült pszichothrillere erős atmoszférával rendelkezik. Bár Bagota eredetileg magyarországi helyszínen képzelte el a történetet, ám szerencsés véletleneknek (időjárási körülmények), illetve Kántor László producernek köszönhetően a rendező az erdélyi Balánbánya mellett döntött. Erdély azért is remek

„Ellenáll a felejtésnek”
(Pál Emőke és Krisztk Csaba)

választás, mert az ottani, végtelennek tűnő, az embert szinte elnyelő hegyvidéki táj, valamint a sűrű erdők eleve misztikusak, túlvilági hangulatot árasztanak magukból (Mátyássy Áron 2015-ös thrillerje, a *Vikend* ezt már bizonyította). A Valant beborító, vakítóan fehér hóban csak itt-ott sötétlik néhány szigetszerű telek. Garas Dániel nagytotáljaiban a pusztuló kisváros képileg is úgy jelenik meg, mintha az Isten lassan kiradírozná a címszereplő települést Románia térképéről annak múltbeli és jelenbeli bűnei és sötét titkai miatt. Ugyanakkor hangsúlyos, hogy a

hófehér tájat még mindig lakják emberek, akik gyarlóságaik ellenére méltók a megváltásra. Ezért a kisváros Péter lelkének kivételése is: bár János és más karakterek is a múlt traumájának feldolgozását, Juli halálának elfogadását sürgetik (az egykori tanár telefonos lelkeségély szolgálatot működtet), a főhős makacsul ellenáll az emlékek „kiradírozásának”, a felejtésnek, és a végsőkéig kitart az igazság mellett.

Remek munkát végeztek a romániai magyar színészek a főszerepekben. Közülük is kiemelkedik Hatházi András, aki zseniális visszafogottsággal formálja meg az elesetteken segítő, ugyanakkor a város pusztulását megérdemelt bibliai csapásként értelmező Jánost. Egyenrangú partnere a főhőst alakító Krisztk Csabának. Akármennyire jól kidolgozott és eljátszott elsőfilm a *Valan*, azért vannak gyenge pontjai. Bár Bagota Béla pszichológiai thrillert, és nem történelmi filmet készített, elnagyolta műve történelmi és társadalmi vonatkozásait. Épp csak utal rá, hogy Péter az államszocializmus évei alatt a diktatúrát kiszolgáló rendőrség tagja volt. Kár, hogy Bagota nem hangsúlyozta ezt a fontos információt. Péter és Lilla, az egyik eltűnt kislány édesanyja kapcsolata is lehetett volna kidolgozottabb. Továbbá a *Valan* túlságosan is „skandináv”, éppen ezért kiszámítható. Azaz aki látott már északi zsánerfilmet, annak Péter lelkileg szétcsúszott és János vallási fanatikus karaktere jól bejáratott klisé, így a fordulatok már a játékidő első harmadától kitalálhatók. Mindezek ellenére Bagota Béla műve feszült zsánerfilm, izgalmas dráma, amely sajnos aktuális eseményekhez is köthető, hiszen mostanában arról szóltak a hírek, hogy Romániában több tinédzserlány eltűnt, akik közül az egyiket meg lehetett volna menteni, ha a rendőrök között akad olyan elszánt nyomozó, mint amilyen Péter a filmben.

VALAN – AZ ANGYALOK VÖLGYE – magyar–román, 2019. Írta és rendezte: **Bagota Béla**. Kép: **Garas Dániel**. Producer: **Kántor László, Kulcsár Zsuzsanna**. Zene: **Márkos Albert**. Szereplők: **Krisztk Csaba** (Péter), **Hatházi András** (János), **Mátray László** (Miklós), **Pál Emőke** (Lilla), **Cservák Zoltán** (fiatal Péter), **Tauber Boglárka** (Juli), **Tollas Gábor** (Dragos), **Nyakó Júlia** (Kati). Gyártó: **Matrix Film**. Forgalmazó: **Mozinet**. 100 perc.

